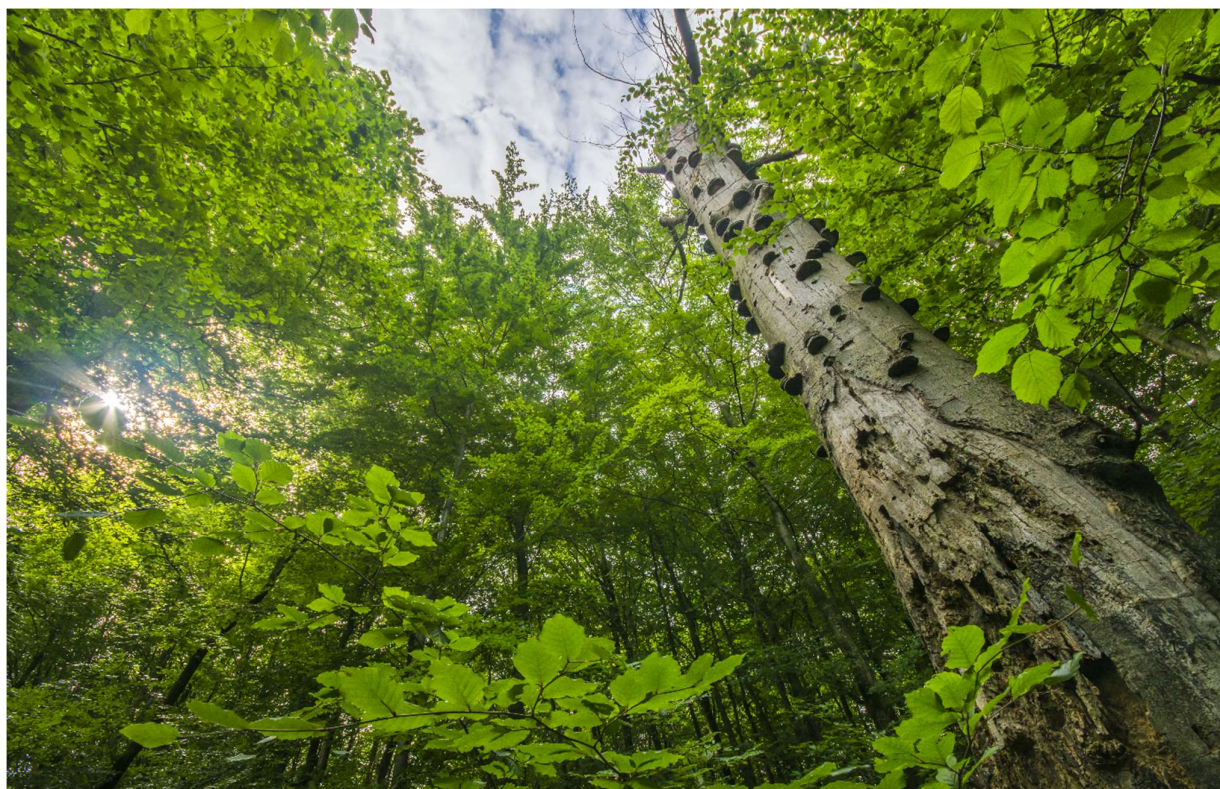

Urørt skov i Danmark: Hvor langt er vi nået?

Af Anders Højgård Petersen og
Carsten Rahbek

I 2020 besluttede regeringen som en del af Natur- og Biodiversitetspakken, at der i Danmark skal udlægges 75.000 hektar urørt skov. Beslutningen blev bl.a. truffet med fagligt udgangspunkt i rapporten 'Bevarelse af biodiversiteten i de danske skove', som i 2016 blev udgivet af Center for Makroøkologi, Evolution og Klima på Københavns Universitet. Anders Højgård Petersen (specialkonsulent) og Carsten Rahbek (professor i biodiversitet) – begge medforfattere på rapporten – tager i denne artikel temperaturen på de urørte skove i Danmark.

En træruin med svampevækst. Foto: Rune Engelbreth Larsen.

Der er i dag op mod 70.000 ha urørt skov i Danmark. Det er skove, som af hensyn til biodiversiteten fremover vil blive friholdt for skovdrift i form af træproduktion. Desuden forventes yderligere mindst 7.000 ha udpeget i løbet af 2024. Det samlede areal passerer dermed den aktuelle politiske målsætning om 75.000 ha urørt skov på landsplan aftalt på Christiansborg i 2020. Arealet svarer til ca. 13 % af de danske skove og 1,8 % af Danmarks landareal.

Den overvejende del af skovene er udpeget i årene 2018-2022. Før da var der kun ca. 8.000 ha urørt skov, og indtil starten af 1990'erne var der kun et helt ubetydeligt areal på måske 500 ha. Resten af Danmarks ca. 630.000 ha skov var dyrket med henblik på træproduktion. Det skal bemærkes, at træhugsten i en årrække vil fortsætte i et vist omfang i en del af de udpegede skove, før de lægges endeligt urørt.

Hovedparten af den urørte skov, 70.000 ha, er udpeget i statsskovene; hvoraf noget overlapper med de kommende Naturnationalparker. Den mest bemærkelsesværdige udpegning er nok Grib Skov i Nordsjælland, der med op mod 6.000 ha på sigt vil blive et af Europas største løvskovsreservater. Heraf er ca. 1.300 ha udpeget til en Naturnationalpark.

Statslige løv- og nåleskove

Næsten alle statslige løvskove i det østlige Danmark – primært i Nordsjælland – er udpeget. Løvskov betragtes som vigtigere end nåleskov i denne sammenhæng, fordi de fleste danske arter er evolutionært tilpasset løvskoven. Der er imidlertid også udpeget store arealer med nåletræsplantager i det vestlige Danmark, fx ved Skagen, Stråsø Plantage, Nørlund Plantage og Oksbøl. De har umiddelbart langt mindre værdi for skovbiodiversiteten, men kan på sigt bidrage mere generelt til at skabe flere større områder med vild natur, og derigennem alligevel få stor betydning for biodiversiteten.

Behov for mere privat urørt skov

Omkring 8.000 ha privatejet skov er i dag lagt urørt. Mange steder er det små arealer i større skove spredt ud over landet. Enkelte større skove og plantager er dog lagt urørt af private fonde og andre lodsejere og drives i dag med naturformål. Blandt de vigtigste er Tofte Skov og Høstemark Skov ved Lille Vildmose i Himmerland og Søholt Storskov på Lolland, alle ejet af Aage V. Jensen Naturfond. Andre eksempler er Svaninge Bjerger på Fyn, Klelund Plantage i Midtjylland og det planlagte ”Kattrup Vildnis” på Vestsjælland.

Det store fokus på statsskov er forståeligt ud fra et praktisk og politisk perspektiv. Her kan skoven lægges urørt ”uden videre”, hvis der er et politisk flertal for det. I modsætning hertil, må udpegninger i private skove, efter danske tradition, generelt ske på frivillig basis, eventuelt med incitamenter i form af økonomisk kompensation fra det offentlige.

Prioritering af statsskov kombineret med disse skoves skæve fordeling ud over landet har i imidlertid konsekvenser ift. biodiversiteten. Navnlig de naturlige løvskovsegne i Østjylland og på Øerne (med undtagelse af Nordsjælland) er dårligt dækket af urørt skov, selv med de seneste års udpegninger. Der er derfor brug for, at mere privat skov lægges urørt. Den skæve geografiske fordeling af urørt skov forstærkes af, at der er ikke er meget skov i det sydligste Danmark i det hele taget, hvilket der ville være naturligt.

Fremskynding af skovenes naturlige udvikling

Som det fremgår, er der samlet set kun en smule gammelt urørt skov og en masse nyudpeget i Danmark. Størstedelen af de urørte skove har været dyrket forstligt indtil for nylig. Derfor kan de endnu ikke for alvor betragtes som ”naturskov”, ”vildskov”, ”gammelskov” (*old growth forest*), eller hvad man nu vælger at kalde mere naturlige skove. Det vil de først langsomt udvikle sig til over de næste årtier og århundreder.

Mange steder gennemføres dog tiltag for at fremskynde udviklingen i naturlig retning. Det kan være tilkastning af drængrøfter for at skabe naturlig hydrologi, såkaldt strukturhugst for at skabe lysninger, ”veteranisering” af levende træer ved at skade dem, rydning af ikke-hjemmehørende arter af nåletræer, eller nogle steder græsning med store planteædere bag hegn for at sikre naturlig variation imellem lukket skov og mere åbne områder.

Danmarks ældste urørte skove

Så godt som intet af Danmarks urørte skov er oprindelig uforstyrret urskov. Skovene har som udgangspunkt været ryddet på et eller andet tidspunkt. Desuden har kun få (og små) af de eksisterende skove stået urørte i længere tid. Blandt disse er Suserup Skov på Midsjtjylland, med sine kun 20 ha, nok det bedste eksempel herhjemme på ”naturlig tempereret løvskov”. Her har der ikke være intensiv skovdrift i over 400 år og slet ingen hugst de seneste ca. 100 år.

Af andre skove, som har været helt eller delvist urørte i relativ mange år, kan bl.a. nævnes Allindelille Fredsskov på Midsjtjælland, Tofte Skov ved Store Vildmose i Himmerland, Draved Skov og Bolderslev Skov i Sønderjylland, Tisvilde Hegn, Strødam (i Gribskov) og Farum Lillevang i Nordsjtjælland og Ulvshale Skov samt Klinteskoven på Møn.

Suserup Skov. Foto: Rune Engelbreth Larsen.